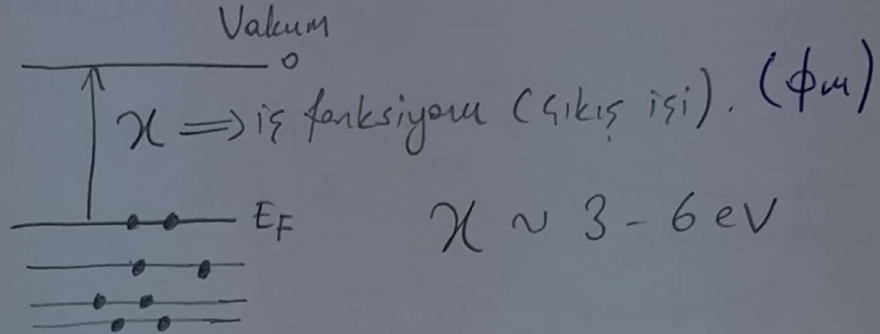

Yarıiletkenlerin Uygulama Alanları

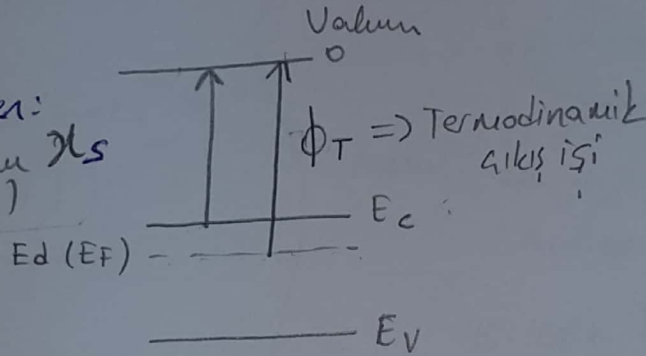
Metel-Yarıiletken Kontakları ve Etkileri:

Metaller:

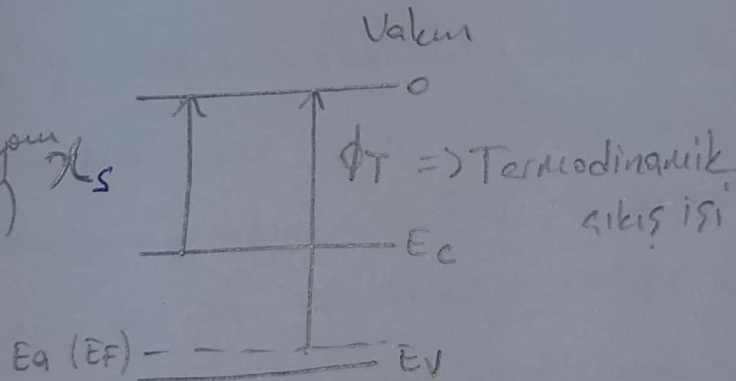
n-tipi yarıiletken:

iş fonksiyonu χ_s
(çıkış işi)

p-tipi yarıiletken:

iş fonksiyonu χ_s
(çıkış işi)

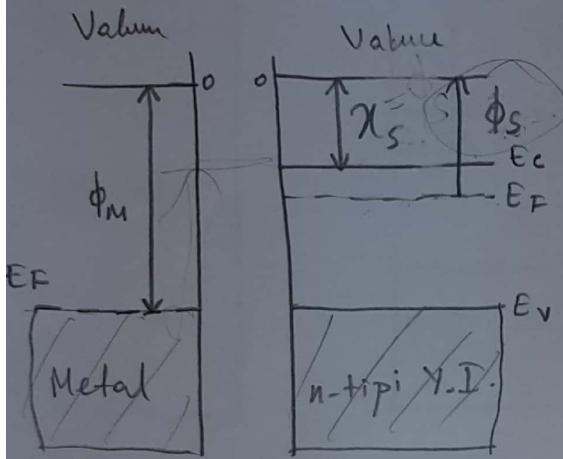
Çıkış işi $\in \chi \Rightarrow$ Katkı konsantrasyonuna bağlı değildir.

Termodinamik çıkış işi $\in \phi_T \Rightarrow$ Katkı konsantrasyonuna bağlıdır.

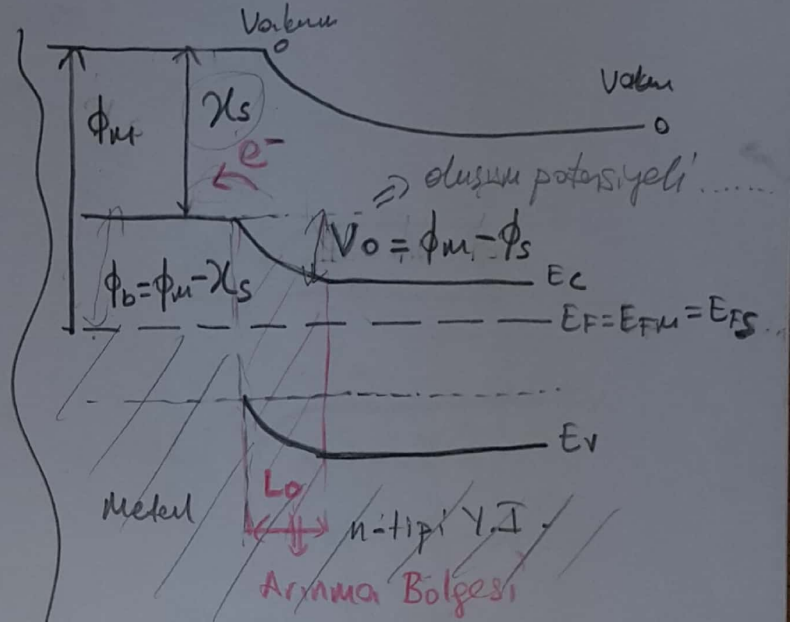
(2)

Metal - n-tipi Yarıiletkenler:

- a) $\phi_{\text{metal}} > \phi_{\text{yariletken}}$
 b) $\phi_{\text{metal}} < \phi_{\text{yariletken}}$

a) $\phi_{\text{metal}} > \phi_{\text{yariletken}}$: $\phi_{\text{yariletken}} \Rightarrow \phi_s$

Ayrik Durum

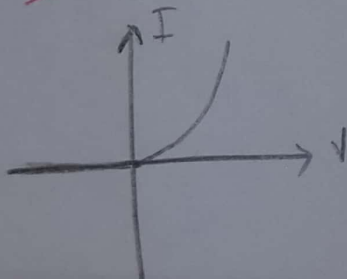
Birleşik Durum

Metal - n-tipi yarıiletken kontaklarda ;

* yarıiletkenin termodinamik çıkış işinin büyük olması durumunda, e^- akışı yarıiletkenler $\rightarrow$ metale doğru gerçekleşir.

* Öncelikle E_F enerji seviyesi eşitlenmeye çalışılır. $E_F = E_{Fm} = E_{FS}$

Kavşak bölgesinde e^- kaybeden n-tipi yarıiletkenlerde bir arınma bölgesi meydana gelir.

Bu durumdaki Kontak $\Rightarrow$ Doğrultucu Kontak $\leftarrow$

(Schottky Kontak) dendir!!!!!!

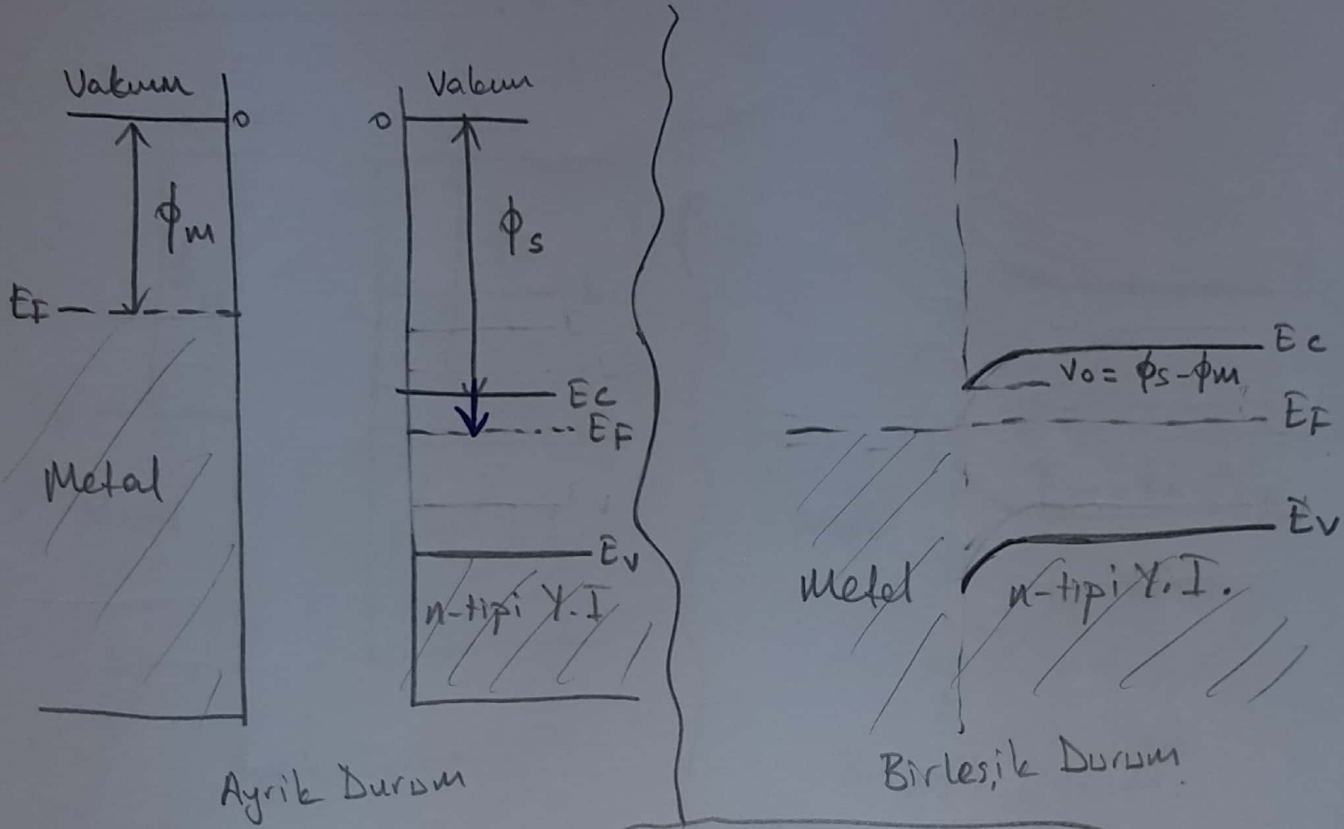
- * İleri biaslanma: metal (+), yarıiletken (-) akım geçirir.
 * Ters biaslanma: metal (-), yarıiletken (+) akım geçirmez

Metal - n-tipi Yarıiletken:

(3)

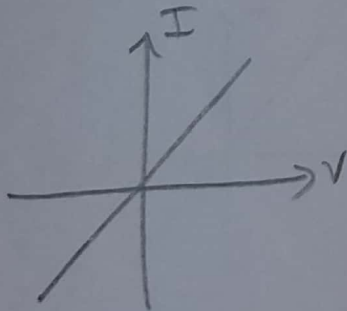
b) $\phi_{\text{metal}} < \phi_{\text{yariletken}}$:

$\phi_{\text{yariletken}} \Rightarrow \phi_s$

Metal-n-tipi yarıiletken kontaklarda, yarıiletkenin akışışının büyük olması durumunda, yine önce E_F seviyeleri eşitlenmeye çalışılır. Enerji bandı aşarına doğru eğilir.

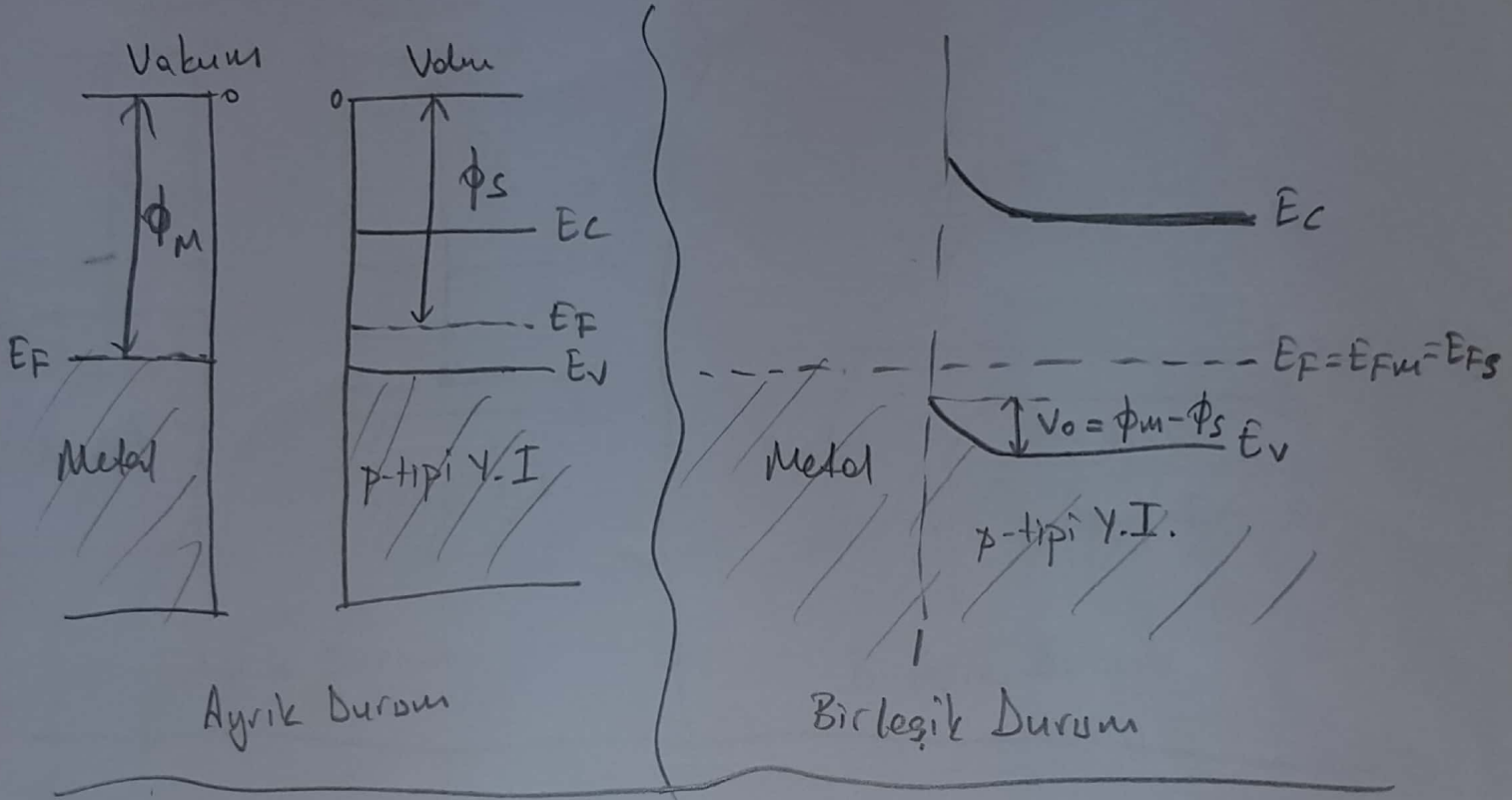
Bu durumdaki kontaklar $\Rightarrow$ Omik Kontak denir!!!!!!
(Diyotlucu olmayan)

* İleri biaslara } Her ikisinde de akımı geçirir.
* Ters biaslara }

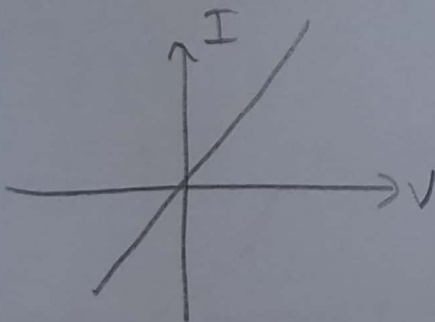
Metal - p-tipi yarıiletkenler: $\begin{cases} \rightarrow a) \phi_m > \phi_s \\ \rightarrow b) \phi_m < \phi_s \end{cases}$

a) $\phi_m > \phi_s$:

Metal - p-tipi yarıiletken kontaklarda;
yarıiletkenin akış yönü küçük olması durumunda,
yine önce E_F seviyeleri eşitlenmeye çalışılır.

Bu durumda $\Rightarrow$ **Düğümlenmeyen Olmayan** oluşur.

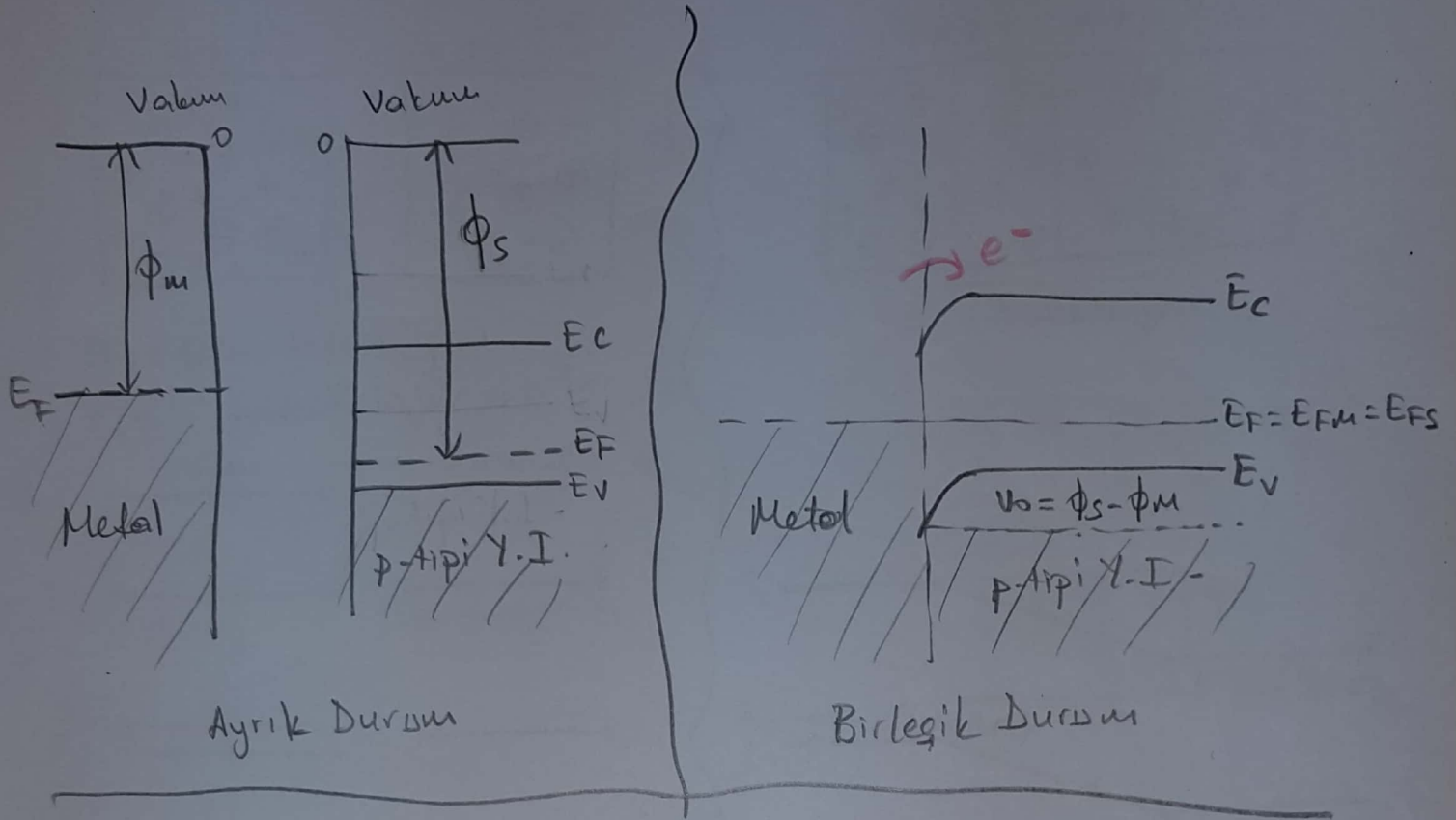
$\begin{cases} \times \text{İleri biaslanma} \\ \times \text{Ters biaslanma} \end{cases} \rightarrow \text{Akım geçmez.}$

Metal-p-tipi yarıiletken:

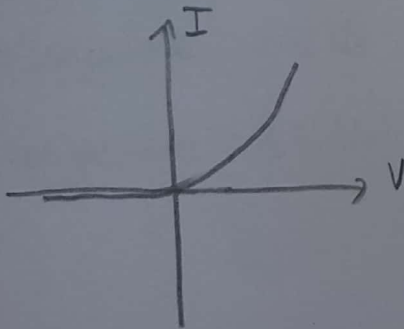
(5)

b) $\phi_M < \phi_S$:

Metal-p-tipi yarıiletken kontaklarda; yarıiletkenin akış isinin büyük olması durumunda; metalden kolaylıkla $\rightarrow$ yarıiletken e^- geçişi sonucunda, kontak bölgesinde bir arınma bölgesi meydana gelerek tabaka direnci artmaktadır.

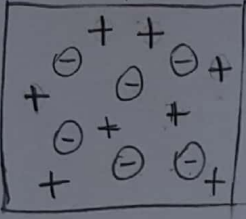
Budurunda $\Rightarrow$ **Doplu Korumu Korumu** oluşur.
Schottky Korumu

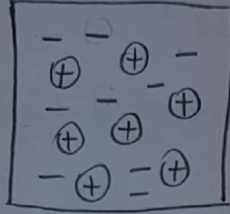
p-n - Kavsaklar:

6

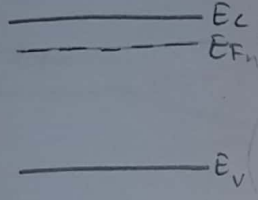
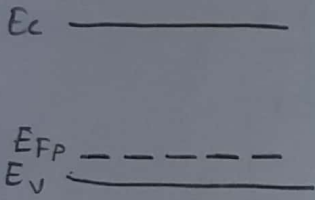
p-tipi Y-I.

n-tipi Y-I.

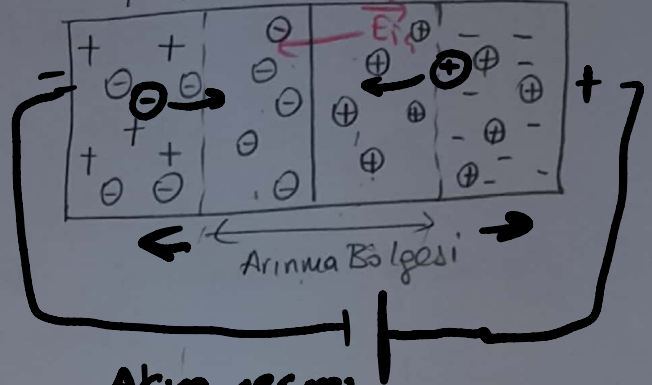

⊖ ve ⊕ hareketli yapı
+ ve - hareketli boşluk ve e⁻ lar
vakum   vakum

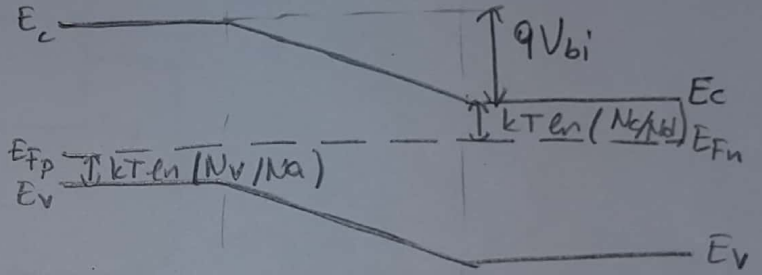

Ayrık Durum

p-tipi Y-I. n-tipi Y-I.

Akım geçmez
Diyot olur.

Birleşik Durum

p-n kavsaklarında iki malzeme birleşik duruma geldiklerinde; yine önce E_f enerji seviyeleri eşitlenmeye çalışılır.

Temas bölgesinde p-tipindeki boşluklar ile n-tipindeki e⁻ lar birbirlerini yok ederek bir Arınma bölgesi meydana getirirler. Arınma bölgesinde $n \rightarrow p$ 'ye doğru bir E is elektrik alan oluşur.

$$n \text{ bölgesinde } n \approx N_d$$

$$E_c - E_f = kT \ln \left(\frac{N_c}{N_d} \right)$$

$$p \text{ bölgesinde } p \approx N_a$$

$$E_f - E_v = kT \ln \left(\frac{N_v}{N_a} \right)$$

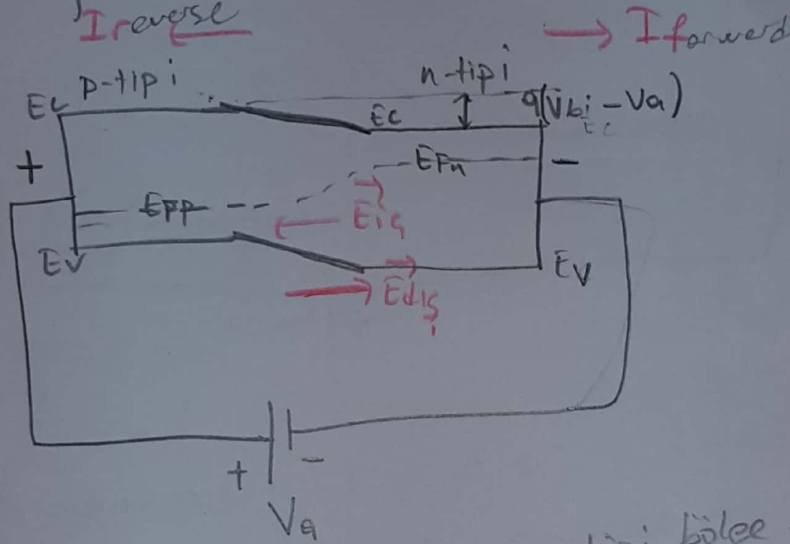
V_{bi} (build in)

$$qV_{bi} = E_g - (E_c - E_F) - (E_F - E_v)$$

$$qV_{bi} = E_g - kT \ln\left(\frac{N_c}{N_d}\right) - kT \ln\left(\frac{N_v}{N_a}\right)$$

$$qV_{bi} = E_g - kT \ln\left(\frac{N_c N_v}{N_d N_a}\right) \text{ olur.}$$

İleri Biaslama: p-tarafı + , n-tarafı - ile bir dış voltaja bağlanırsa ileri biaslama denir.

Bu durumda p-tipi bölge + , n-tipi bölge -e- larla beslendiğinden, arınma bölgesi ve engel yüksekliği azalır. ve eklemden akım geçmesi kolaylaşır.

Dış voltaj yokkeni

$$I_{forward} \sim N_d \exp\left(\frac{qV_{bi}}{kT}\right) \text{ ileri akım (forward)}$$

$$I_{reverse} \sim -N_d \exp\left(-\frac{qV_{bi}}{kT}\right) \text{ Ters akım (reverse)}$$

Dış Voltaj varkeni

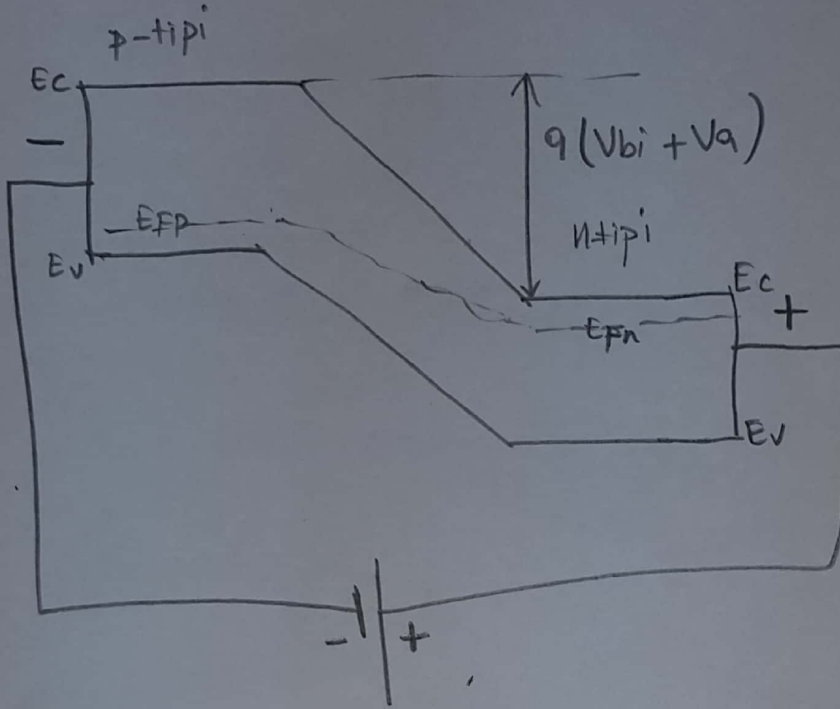
$$I_{forward} \sim N_d \exp\left(\frac{q(V_{bi} - V_a)}{kT}\right) \text{ İleri akım}$$

$$I_{reverse} \sim -N_d \exp\left(-\frac{qV_{bi}}{kT}\right) \text{ Ters akım değişmez.}$$

Toplam Akımı $I = I_f + I_r = N_d \exp\left(-\frac{qV_{bi}}{kT}\right) \left[\exp\left(\frac{qV_a}{kT}\right) - 1\right] = I_{sat} \left(e^{\frac{qV_a}{kT}} - 1\right)$

Ters Biaslama:

p-tarafı (-) , n-tarafı (+) ile bir dış voltaj uygulanırsa,
Ters biaslama olur.

Bu durumda p-tipi bölgeye e^- , n-tipi bölgeye + yük akışı olacağından arınma bölgesi ve engel yüksekliği artar.
Bu nedenle eklemenden akım geçmez. $I = -I_{sat}$.